EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 8.4.2016
COM(2016) 209 final

2013/0091 (COD)

KOMISJONI TEATIS
EUROOPA PARLAMENDILE,

mis on esitatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõike 6 alusel

ning milles käsitletakse

nõukogu esimese lugemise seisukohta eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb Euroopa Liidu Õiguskaitsekoostöö Ametit (Europol) ning millega asendatakse ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsused 2009/371/JSK, 2009/934/JSK, 2009/935/JSK, 2009/936/JSK ja 2009/968/JSK

2013/0091 (COD)

KOMISJONI TEATIS
EUROOPA PARLAMENDILE,

mis on esitatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõike 6 alusel

ning milles käsitletakse

nõukogu esimese lugemise seisukohta eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb Euroopa Liidu Õiguskaitsekoostöö Ametit (Europol) ning millega asendatakse ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsused 2009/371/JSK, 2009/934/JSK, 2009/935/JSK, 2009/936/JSK ja 2009/968/JSK

1. TAUSTTEAVE

Euroopa Parlamendile ja nõukogule ettepaneku edastamise kuupäev (dokument COM(2013) 173 final – 2013/0091 COD):	27.3.2013
Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuse kuupäev:	ei kohaldata
Euroopa Parlamendi seisukoha kuupäev, esimene lugemine:	25.2.2014
Muudetud ettepaneku edastamise kuupäev:	ei kohaldata
Nõukogu seisukoha vastuvõtmise kuupäev:	10.3.2016

2. KOMISJONI ETTEPANEKU EESMÄRK

Ettepaneku eesmärk oli **viia Europol vastavusse Lissaboni lepingu nõuetega**, kehtestades talle määrusega õigusraamistiku ning luues Europoli tegevuse Euroopa Parlamendi ja liikmesriikide parlamentide poolse kontrollimise mehhanismi. Ettepanekuga sooviti ka **suurendada Europoli tõhusust, tulemuslikkust ja vastutust**. Selle saavutamiseks tuleks parandada Europoli analüütilist suutlikkust ja kutsuda liikmesriike operatiivselt tegutsema, samas tugevdades veelgi Europoli andmekaitsekorda. Tõhususe suurendamiseks ja kooskõlas ELi detsentraliseeritud asutusi käsitleva ühise lähenemisviisiga sooviti ettepanekus ühendada Europol Euroopa Politseikolledžiga (CEPOL). Ettepanekuga ühtlustati ka Europoli juhtimine ELi detsentraliseeritud asutusi käsitlevas ühises lähenemisviisis sätestatud põhimõtetega.

3. MÄRKUSED NÕUKOGU SEISUKOHA KOHTA

Kaasseadusandjad jõudsid 26. novembril 2015 poliitilisele kokkuleppele, mille alaliste esindajate komitee kiitis heaks 27. novembril 2015 ning kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon 30. novembril 2015.

Allpool on esitatud ühise seisukoha ja komisjoni algse ettepaneku peamised erinevused.

Europoli ja CEPOLi ühendamine (Pealkiri, artikkel 1)

Komisjon otsustas loobuda oma ettepaneku asjakohasest aspektist, sest nii nõukogu eri koosseisud kui ka kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon väljendasid ulatuslikku ja tugevat vastuseisu CEPOLi ja Europoli ühendamise vastu. Vahepeal on võetud vastu CEPOLi reformimise määrus. Ühise seisukoha tekstis seetõttu ühendamisele ei viidata.

Internetisisust teavitamise üksus (artikkel 4)

Ühises seisukohas on ette nähtud sätted, mis on vajalikud internetisisust teavitamise üksuse toimimiseks; üksuse loomine on üks olulisi terrorismivastase võitluse meetmeid, mille eesmärk on vähendada terroristliku propaganda mahtu ja kättesaadavust internetis. Internetisisust teavitamise üksus on määruse uus element, mis nähti ette pärast Pariisis 2015. aastal toimunud terrorirünnakuid ja seda soovitati tungivalt Euroopa julgeoleku tegevuskavas ja see on praegust julgeolekuolukorda arvestades ülioluline. Sätete tekst võimaldab Europolil edastada eraõiguslikele isikutele avalikult kättesaadavaid isikuandmeid, kui see on vajalik liikmesriikide toetamisel Europoli pädevusse kuuluvate, interneti teel sooritatavate või selle teel kaasa aidatavate kuritegude ennetamisel ja selle vastasel võitlusel.

Juhtimist käsitlevad sätted

Komisjoni esialgses ettepanekus esitatud juhtimist käsitlevad sätted tulenesid ELi detsentraliseeritud asutusi käsitlevast ühisest lähenemisviisist. Juhtimine oli läbirääkimistel üks vastuolulisemaid vaidlusküsimusi. Kaasseadusandjad saavutasid järgmise kompromissi:

(a) Haldusnõukogu koosseis (artikkel 10)

Ühises seisukohas on piiratud komisjoni esindajate arvu haldusnõukogus kahe asemel ühega (nagu see on ette nähtud ELi detsentraliseeritud asutusi käsitleva ühise lähenemisviisiga).

(b) Juhatus (endine IV peatükk)

Komisjoni ettepanekus nähti valikulisena ette juhatuse loomine, mis vastutaks haldustoe andmise eest haldusnõukogule ja tegevdirektorile. Kaasseadusandjate tugeva vastuseisu tõttu ei sisalda ühine seisukoht sellise organi loomise võimalust. Komisjon nõustus jätma välja võimaluse luua juhatus. Ühise seisukoha artiklist 68 lähtuvalt on komisjonil siiski võimalus hinnata tulevikus juhatuse loomise vajadust. Komisjon selgitas seda ka deklaratsioonis ja kohustus olukorda kahe aasta pärast hindama. Selleks et mitte õõnestada edaspidiseid läbirääkimisi Eurojusti ettepaneku üle, on deklaratsioonile lisatud kinnitus, milles rõhutatakse juhatuse väärtust ELi ametite juhtimises.

(c) Tegevdirektori ametisse nimetamine (artikkel 54)

Ühise seisukoha tekst erineb komisjoni kavandatud menetlusest, mis ühtlustati ELi detsentraliseeritud asutusi käsitleva ühise lähenemisviisiga (kandidaatide eelvalik komisjoni poolt ja ametisse nimetamine haldusnõukogus).

Ühises seisukohas on esitatud menetlus, mille kohaselt nimetab peadirektori ametisse nõukogu Euroopa Komisjoni esindajast ja liikmesriikide esindajatest koosneva ühiskomitee koostatud nimekirja põhjal.

Arvestades eespool osutatud kõrvalekallet ELi detsentraliseeritud asutusi käsitlevast ühisest lähenemisviisist, otsustas komisjon koostada poliitilise deklaratsiooni, milles rõhutas, et kokkulepitud tekst ei ole täies kooskõlas ühise lähenemisviisi põhimõtetega.

Eurojusti juurdepääs Europoli salvestatud teabele (artikkel 21)

Pärast Euroopa Parlamendi tungivat nõuet on Eurojusti ligipääsu Europoli salvestatud teabele piiratud kaudse ligipääsuga vastavalt päringutabamusel või selle puudumisel põhinevale süsteemile. See on kooskõlas Eurojusti määruse samalaadse sättega.

Euroopa andmekaitseinspektori ja riiklike isikuandmete kaitse asutuste koostöö (artiklid 44 ja 45)

Ühises seisukohas süvendatakse Euroopa andmekaitseinspektori ja riiklike isikuandmete kaitse asutuste koostööd, samas tagatakse Euroopa andmekaitseinspektori sõltumatus ja tõhusus. Koostööd süvendatakse kahel viisil:

(a) Luuakse koostöönõukogu kui ametlik aruteluplatvorm Euroopa andmekaitseinspektori ja riiklike isikuandmete kaitse asutuste korrapärasteks aruteludeks üldise andmekaitsestrateegia üle, siseriiklikku osalust nõudvate ühiste lahenduste jaoks ühtlustatud ettepanekute koostamiseks, Europoli määruse tõlgendamisraskuste uurimiseks jne. Uus koostöönõukogu on vaid nõuandev, mitte otsustusorgan.

(b) Tehakse tugevdatud igapäevast koostööd Euroopa andmekaitseinspektori ja riiklike isikuandmete kaitse asutuste vahel (Euroopa andmekaitseinspektor kasutab oma ülesannete täitmisel alati riiklike isikuandmete kaitse asutuste oskusteavet ja kogemusi); luuakse Euroopa andmekaitseinspektori ja riiklike isikuandmete kaitse asutuste ühised kontrollid, Euroopa andmekaitseinspektor peab nõu asjaomaste riiklike isikuandmekaitse asutustega, kui andmed pärinevad ühest või mitmest liikmesriigist jne).

Komisjon nõustus koostöönõukogu loomisega. Selleks et tagada töö tulemuslikkus ja järjepidevus ning vältida tarbetut dubleerimist, koostas komisjon deklaratsiooni, milles rõhutas, et Europoli määrusega loodud koostöönõukogu teostatavad ülesanded võtab üle andmekaitsereformi raames loodud Euroopa Andmekaitsenõukogu (vt 5. jagu, avaldus nr 2).

Parlamentaarne kontroll (VIII peatükk)

Komisjoni ettepaneku üldsätetega nähti ette, et Europoli tegevus kuuluks parlamentaarse kontrolli alla, nagu see Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 88 ette on nähtud.
Läbirääkimiste käigus rõhutas Euroopa Parlament vajadust täpsustada veelgi parlamentaarse kontrolli tegemise viisi.

Selle tulemusel lisati ühise seisukoha teksti parlamentaarse ühiskontrolli töörühm. Parlamentaarse ühiskontrolli töörühm on liikmesriikide parlamentide ja Euroopa Parlamendi pädeva komisjoni koostöös loodud eriorgan, mis vastutab Europoli tegevuse poliitilise järelevalve eest. Järelevalve hõlmab muu hulgas teavet kavandamis- ja aruandlusdokumentide kohta, konsulteerimist Euroopa Parlamendi ja liikmesriikide parlamentidega Europoli mitmeaastase tööprogrammi [1]teemal ning tegevdirektori ja haldusnõukogu eesistuja kutsumist Europoliga seotud küsimuste arutamisele.

[1] Parlamentaarse ühiskontrolli töörühma hakatakse kasutama ka liikmesriikide parlamentidega mitmeaastase tööprogrammi üle arutamiseks. See vähendaks Europoli koormust konsulteerida 28

4. KOKKUVÕTE

Olenemata ühise seisukohaga sisse viidud muudatustest kujutab ühise seisukoha tekst endast parimat võimalikku lahendust, milleni komisjon suutis väga keerulise teksti puhul parlamendi ja nõukoguga peetud kaheaastaste läbirääkimiste tulemusel jõuda.

Komisjoni eesmärgid reformida Europol on saavutatud, viies Europoli vastavusse Lissaboni lepingu nõuetega ja suurendades asutuse tõhusust, tulemuslikkust ja vastutust.

Europoli juhtimist ei suudetud kaasseadusandjate tugeva vastuseisu tõttu viia täielikult kooskõlla ELi detsentraliseeritud asutusi käsitleva ühise lähenemisviisi põhimõtetega. Komisjonil on ameti juhtimisel oma roll, st et tal on haldusnõukogus hääleõigusega esindaja ja ta osaleb otseselt tegevdirektori kandidaatide väljavalimisel.

5. KOMISJONI AVALDUSED

1. ELi detsentraliseeritud asutusi käsitlev ühine lähenemisviis

„Komisjon tuletab meelde, et kokkulepitud tekst ei ole täielikult kooskõlas ELi detsentraliseeritud asutusi käsitleva ühise lähenemisviisiga. Seetõttu Euroopa Parlamendi ja nõukogu vaheline kokkulepe, mis käsitleb asutuse juhtimist, ei piira mingil moel tulevasi seadusandlikke tekste. Komisjon eelistab endiselt juhatuse ettenägemist Europoli ja muude asutuste juhtimisstruktuuris. Komisjon vaatab Europoli juhtimise küsimuse uuesti läbi kahe aasta jooksul eelkõige eesmärgiga määrata kindlaks, kas esitada selles küsimuses uusi ettepanekuid.”

2. Koostöönõukogu

„Euroopa Komisjon leiab, et kui kavandatav isikuandmete kaitse üldmäärus ning politsei- ja kohtuvaldkonnas isikuandmete töötlemist käsitlev direktiiv on vastu võetud, ning kui võtta arvesse ka kava vaadata läbi määrus (EÜ) nr 45/2001 eesmärgiga tagada tõhusus ja järjepidevus ning vältida tarbetut dubleerimist, hakkab uus Euroopa Andmekaitsenõukogu täitma ülesandeid, mida praegu täidab käesoleva määrusega loodud koosöönõukogu.”

---

liikmesriigi parlamendiga ja Euroopa Parlamendiga mitmeaastase tööprogrammi küsimustes (nagu ette nähtud komisjoni esialgses ettepanekus).